

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри Н.П. Волкова

“16” червня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти»

для спеціальності

015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»
рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 14 від 16.06.2020 р.

м. Дніпро
2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» / О.Б. Тарнапольський. – Д.: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. – 19 с.

Розробник: Тарнапольський О.Б., д.п.н., проф.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи

Протокол від 16.06.2020 р. № 14

ЗМІСТ

1. Програма навчальної дисципліни	3
2. Заплановані результати навчання. Матриця формування і оцінювання компетентностей здобувачів вищої освіти з дисципліни	5
3. Орієнтовний перелік питань підсумкового контролю	9
4. Порядок оцінювання результатів навчання	10
5. Рекомендована література (основна, допоміжна)	16
6. Інформаційні ресурси в Інтернеті	16

Мета дисципліни – забезпечити загальну теоретичну й практичну підготовку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з питань педагогічної майстерності, формування у них педагогічної позиції, професійної компетентності та готовності до організації педагогічної діяльності належного рівня майстерності у закладах вищої освіти, що слугуватиме основою для їхньої практичної роботи, яка пов'язана з науково-дослідницькою та викладацькою діяльністю, розв'язання комплексних проблем в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, зможе забезпечити відповідну освітню психологічну підтримку їх науковим дослідженням.

При вивченні дисципліни вирішуються такі основні **завдання**:

- опанувати концептуальними та методологічними знаннями щодо творчого характеру педагогічної праці, психофізіологічних закономірностей педагогічної діяльності, її цілісної структури, мети, специфіки, рівнів професійної майстерності викладача, суб'єктних засад педагогічної діяльності, вимог до професійно-значущих якостей педагогічних працівників;

- формувати творче, критичне, професійно-педагогічне мислення, гуманну позицію, розуміння мети і завдань власної педагогічної діяльності за рахунок виконаних індивідуальних теоретичних і практичних завдань (проектів), які дозволяють моделювати дії майбутніх педагогів-дослідників під час творчого вирішення психологічних ситуацій і практичних завдань, здійснювати критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей;

- оволодіти механізмами творчої самореалізації в професійній діяльності та шляхами професійного самовдосконалення; набути знань та практичних умінь організації професійно-педагогічної діяльності як розвиваючої взаємодії, спрямованої на творення особистості студентів;

- творчо застосовувати під час започаткування, планування, реалізації та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження, презентації результатів власного наукового дослідження та в практичній педагогічній діяльності прогресивні наукові ідеї щодо культури мислення, мови, мимічної та пантомимічної виразності, педагогічної техніки та ораторського мистецтва, майстерності педагогічного спілкування, новаторський педагогічний досвід, шляхи створення творчої лабораторії викладача розмаїття вербальних, невербальних, комп'ютерних засобів професійної комунікації, практичний педагогічний досвід;

- сприяти формуванню лідерських якостей, гнучкості, тактовності, рефлексії, визначенню шляхів безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

1. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНІКА ЯК ОСНОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИШУ

Тема 1. Філософсько-етична концепція діяльності викладача вишу

Викладач вищої школи як науковець і педагог. Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача вищої школи. Сутність педагогічної діяльності викладача вищої школи в контексті сучасної філософії освіти. Поняття майстерності

педагогічної діяльності викладача, її складові. Етичні цінності й ціннісні орієнтації особистості викладача, їхня гуманістична спрямованість (відповідно до сучасних філософських теорій освіти). Мотивація педагогічної діяльності викладача. Психолого-педагогічні засади педагогічної діяльності викладача (опосередкований вплив педагога на особистість студента; саморозвиток особистості як основа виховання і навчання студентів; єдність зовнішньої і внутрішньої сторони у навчанні і вихованні студентів; освітнє середовище як умова розвитку, виховання і навчання студентів; позитивний емоційний відгук, захоплення як рушійна сила зміни поведінки особистості; залежність поведінки особистості від характеру її взаємодії, спілкування з іншими, діяльності тощо).

Тема 2. Витоки педагогічної майстерності, її зміст та шляхи формування

Витоки педагогічної майстерності. Поняття про педагогічну майстерність та її значення для становлення викладача-професіонала. Структура педагогічної майстерності: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка. Зміст, взаємозв'язок і взаємозумовленість складових педагогічної майстерності. Поєднання соціальної, предметної та особистісної спрямованості професійної майстерності викладача. Сучасні соціально-педагогічні передумови розвитку педагогічної майстерності в контексті гуманістичної педагогічної парадигми. Становлення та розвиток ідеї педагогічної майстерності та творчості в історії зарубіжної та вітчизняної педагогічної думки. Творчість як основа високоефективної майстерної педагогічної праці. Рівні педагогічної майстерності, етапи їх становлення та розвитку. Критерії педагогічної майстерності: доцільність, продуктивність, оптимальність, творча активність. Джерела та шляхи формування педагогічної майстерності. Індивідуальна та колективна творчість викладачів.

Тема 3. Педагогічна техніка викладача. Мовлення викладача, його значення для професійно-педагогічної діяльності

Поняття про педагогічну техніку, її роль у системі професійної майстерності викладача, основні елементи та засоби педагогічної техніки. Характеристика вербальних засобів педагогічної техніки. Мовлення викладача, його значення для професійно-педагогічної діяльності. Психолінгвістичний аспект педагогічного мовлення. Вимоги до лексичної досконалості, грамотності, логічності, виразності професійного мовлення педагога. Психофізіологічні можливості, структура голосового апарату людини, властивості, умови його оптимального використання у педагогічній праці. Проблема профілактики голосових професійних захворювань педагогічних працівників.

Вимоги до голосу, дикції. Уміння педагога в техніці мовлення: регулювання сили й висоти голосу, інтонації; урізноманітнення тональності мовлення; чітка артикуляція і злитність звуків, регуляція їх швидкості з метою оптимізації темпоритму мовлення. Поняття культури мовлення. Комунікативні якості мовлення викладача: правильність, чистота, точність, доцільність. Виразність мовлення викладача. Типи мовленнєвої виразності: вимовна, лексична, синтаксична, акцентуаційна, інтонаційна. Характеристика засобів мовленнєвої виразності:

лексико-семантичні засоби (епітети, метафори, порівняння, гіперболи); синтаксичні засоби (синтаксичний паралелізм, заміна прямого порядку слів зворотним, антитеза, градація тощо); різноманітність інтонаційних засобів. Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього викладача.

Тема 4. Засоби зовнішньої естетичної виразності педагога

Характеристика невербальних засобів педагогічної техніки, їх функціональне значення та особливості. Фізіологічні засоби зовнішньої естетичної виразності педагога (колір шкіри, очей, волосся, зріст, статура, постава, хода). Функціональні засоби зовнішньої виразності (візуальний контакт, міміка, жести, пантоміміка, дистанція). Міміка викладача, її елементи, засоби виразності та умови продуктивного використання. Пантомімічна культура викладача. Особливості та умови ефективності педагогічних жестів, пози, ходи викладача. Соціальні засоби зовнішньої естетичної виразності (одяг, взяття, зачіска, прикраси, аксесуари, макіяж).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПЕДАГОГІЧНИЙ АРТИСТИЗМ І ТАКТ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Тема 5. Педагогічний артистизм викладача вишу

Поняття артистизму та його значення у педагогічній діяльності. Спільне та відмінне у професійній діяльності викладача та актора. Особистісна виразність та привабливість як основа артистизму, особливості педагогічної привабливості, її види, етичні, естетичні та інтелектуальні якості. Поєднання у педагогічному артистизмі „життєвої правди”, багатства духовного світу викладача та його професійної техніки. Роль та можливості використання системи К. Станіславського у формуванні педагогічного артистизму, її основні принципи та методи. Проблема творчого самопочуття педагога. Психофізіологічна характеристика феномена творчого натхнення педагога, можливі шляхи його створення та стимулювання. Лекція як „театр одного актора”. Поняття про режисуру педагогічної дії, основи її драматургії, особливості використання мізансцен на лекції та виховному заході. Педагогічна увага, її значення у професійній діяльності викладача, особливості, види. Технологія управління педагогічною увагою. Педагогічна увага як особливий тип творчої уваги. Технологія „налаштування” педагога на творчу взаємодію зі студентами.

Тема 6. Педагогічний такт викладача вишу

Педагогічний такт Педагогічний такт його складові та умови вияву. Такт як форма поведінки. Педагогічний такт як міра. Естетичний аспект такту. Особливості вибору педагогічного такту. Вибір тактики. Специфіка педагогічного такту. Вимоги педагогічної моралі. Умови опанування педагогічним тактом. Функції і принципи педагогічного такту.

Тема 7. Рефлексивні уміння викладача вищої школи

Рефлексія педагогічної діяльності як складова педагогічної майстерності викладача. Форми оцінювання педагогічної діяльності, анкетування студентів. Пошуки нових методик. Професійне зростання викладача.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічна майстерність як комплекс властивостей особистості, що забезпечує високий рівень самоорганізації професійної діяльності	4
2	Педагогічна техніка викладача вишу	4
3	Невербальні засоби педагогічної техніки, їх функціональне значення та майстерність використання	4
4	Елементи акторської майстерності, тактовність в педагогічній діяльності	4
5	Майстерність професійно-педагогічного самовдосконалення майбутнього викладача	4

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю*	Результати навчання дисципліни
	Знання
РН 4	РН 4.1. Проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів щодо педагогічної майстерності, педагогічної позиції, професійної компетентності та готовності до організації педагогічної діяльності належного рівня майстерності у закладах вищої освіти РН 4.2. Формулювати й обґрунтовувати власні наукові погляди на культуру мислення, мови, мімічної та пантомімічної виразності, педагогічної техніки та ораторського мистецтва, майстерності педагогічного спілкування, розмаїття вербальних, невербальних, комп'ютерних засобів професійної комунікації
РН 5	РН 5. Формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо майстерності професійно-педагогічного самовдосконалення майбутнього викладача, гуманітаризації освітнього процесу у закладі вищої освіти.
	Уміння
РН 11	РН 11.1. Доводити результати досліджень та інновацій та публічно їх представляти, обговорювати і дискутувати з науково-професійною спільнотою. РН 11.2. Використовувати сучасні засоби візуальної презентації результатів дослідження
РН 14	Критично мислити, застосовувати методи аналізу і синтезу педагогічної діяльності як складової педагогічної майстерності викладача
	Комунікація
РН 15	РН 15.1. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію щодо ідей педагогічної майстерності в історії зарубіжної та вітчизняної педагогічної думки, доносити зрозуміло і недвозначно власні погляди на ораторське, лекторське, акторське мистецтва педагога. РН 15.2. Обґрунтовувати й узагальнювати інформацію для фахівців та широкого загалу.

PH 18	PH 18. Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників, дотримуючись принципів наукової етики.
Автономність і відповідальність	
PH 22	PH 22.1. Виявляти ініціативу і самостійність в різноманітних видах професійної комунікативної діяльності. PH 22.2. Брати відповідальність за результати своєї професійної діяльності, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.
PH 23	PH 23. Проектувати й реалізовувати індивідуальну наукову траєкторію, застосовувати принципи наукової самоорганізації, власного дослідницького стилю.

МАТРИЦЯ ФОРМУВАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ» З УРАХУВАННЯМ ФОРМ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема	Компетентності, які формуються (шифр відповідно до освітньої програми)	Програмні результати навчання (шифр відповідно до освітньої програми)	Результати навчання з дисципліни	Методи навчання	Методи контролю
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ					
1. Сутність, види, функції професійно-педагогічної комунікації	ІК-1, КЗ-8	PH 4, PH 11	PH 4.1, PH 11.1	Проблемна лекція, лекція-роздум, семінар, дискусія за матеріалами лекції та вивчених літературних джерел, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, семінар-вирішення ситуаційних задач аналіз конкретних ситуацій (case-study)	Участь в дискусії (семінарі, диспуті, дебатах, мозковому штурмі тощо), есе
2. Професійно-педагогічна комунікація та соціально-психологічний клімат у педагогічному колективі	ІК-1, КЗ-11, КС-11	PH 4., PH 5, PH 14, PH 18	PH 4.1, PH 5, PH 14, PH 18	Проблемна лекція, дискусія за матеріалами вивчених літературних джерел, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, робота в мікрогрупах, семінар-вирішення ситуаційних задач аналіз конкретних ситуацій (case-study), презентації, пошук в Інтернет	Усні відповіді на запитання, вирішення задач (проблемних ситуацій), пояснення розв'язання задач, оцінювання презентації

3. Конфлікти у педагогічному колективі	ІК-1, КЗ-8, КЗ-11, КС-11	РН 5, РН 11, РН 14, РН 18	РН 5, РН 11.1, РН 14, РН 18	Проблемна лекція, «круглий стіл» за тематикою самостійної пошукової роботи, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, робота в мікрогрупах,	Усні відповіді на запитання, вирішення задач (проблемних ситуацій), участь в рольовій грі (діловій грі)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ВЕРБАЛЬНІ, НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ. КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСОБИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ					
4. Професійно-педагогічна мова й мовлення. Культура мови й техніка мовлення викладача.	ІК-1, КЗ-8, КЗ-10, КЗ-11, КС-7, КС-11	РН 4, РН 5, РН 11, РН 14, РН 15, РН 18, РН 22	РН 4.2., РН 5, РН 11.1, РН 14, РН 15.1, РН 18, РН 22.1	Семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, фасилітаційні тренінгові технології, гейміфікація, робота в мікрогрупах, проектна робота	Участь в імітаційному моделюванні, вирішення задач (проблемних ситуацій), захист проекту
5. Сутність невербальних засобів комунікації. Особливості невербальних засобів комунікації педагога	ІК-1, КЗ-10, КЗ-11, КС-11	РН 4 РН 5, РН 22, РН 23	РН 4.2, РН 5, РН 22.1, РН 23	Лекція-дискусія, дебати, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, робота в мікрогрупах, фасилітаційні технології	Активність в обговоренні, усні відповіді на питання, участь в імітаційному моделюванні,
6. Комп'ютерні мережі: сутність, види та їх застосування в роботі педагога. Комп'ютерні комунікації у режимах зв'язку „of-line” та “on-line”	ІК-1, КЗ-10, КЗ-11, КС-7, КС-11	РН 4, РН 5, РН 14, РН 18, РН 22, РН 23	РН 4.2, РН 5, РН 11.2, РН 14, РН 18, РН 22.2, РН 23	Лекція-діалог, дискусія з актуальних проблемних питань, самостійне проведення занять, фасилітаційні технології, гейміфікація, проектна робота	Активність в обговоренні, усні відповіді на питання, участь в імітаційному моделюванні, захист проекту

3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Перерахуйте основні особливості фізичного, емоційного, інтелектуального і особистісного розвитку студентів.
2. Як може викладач враховувати індивідуальні особливості студентів в процесі навчання?
3. Як впливають на студентів занижені і завищені вимоги, що пред'являються до них викладачем в процесі навчання?
4. Охарактеризуйте особливості навчання студентів на відповідних курсах у вищих навчальних закладах.
5. За якими основними напрямками повинен відбуватися розвиток особистості

студента як майбутнього спеціаліста ?

6. Визначити предмет і завдання психології вищої школи. Яке місце і значення цієї дисципліни в системі підготовки майбутніх викладачів ВНЗ?

7. Доведіть, що психологія вищої школи слугує вирішенню завдань реформування вищої освіти.

8. Визначити основні категорії психології вищої школи та довести їхню єдність у розв'язанні завдань професійної підготовки фахівця з вищою освітою.

9. Назвати низку проблем психології вищої школи в умовах сучасного реформування вищої ОСВІТИ в Україні та визначити шляхи їх вирішення.

10. Якщо сучасна вища освіта зазнала кризи, чи доцільно замінити її системою Інтернет або консалтингу? Порівняти поняття «знання» та «інформація».

11. Пояснити сутність і причини висування психологами нових принципів психології (В.П. Зінченко: «Єдність афекту та інтелекту»; С.Д. Смирнов: «Від діяльності до особистості»). Чи пов'язані ці принципи з реформуванням сучасної вищої освіти?

12. Обґрунтуйте основні шляхи гуманітаризації сучасної освіти.

13. Що дає фахівцю опора на методи наукового пізнання?

14. Які вимоги ставляться до методів науково-психологічного дослідження?

15. Назвіть основні етапи психологічного дослідження.

16. Які особливості психологічних досліджень у галузі вищої освіти?

17. Чому, коли проводиться формувальний експеримент, обов'язково потрібно створювати не лише експериментальну, а й контрольну групу досліджуваних?

18. Назвіть актуальні, на Ваш погляд, теми психологічного дослідження в галузі психології вищої школи. Які психологічні методи дослідження можна застосувати для їхнього вивчення?

19. Викладач-дослідник: фантастика чи реальність? Якими якостями повинен володіти дослідник психологічної сфери особистості?

20. У чому полягає такт і дотримання етичних норм при проведенні психологічного дослідження?

21. Чи обов'язково повинна бути згода студентів на проведення з ними психологічного дослідження? Обґрунтуйте свою думку на підставі методології та етичних принципів психологічного дослідження.

22. Які завдання підготовки сучасного фахівця з вищою освітою?

23. В яких напрямках відбувається розвиток особистості студента як майбутнього фахівця і де його джерела? Назвати основні вектори професійного самовдосконалення студента.

24. Чи згодні Ви з визначенням навчально-професійної діяльності як процесу саморозвитку і самовиховання студентів? Чому?

25. Які труднощі зростання особистості фахівця з вищою освітою визначають сучасні психологи?

26. Чому пошук відповіді на питання про сенс життя допомагає юнакові перебороти кризу ідентичності? Чи згодні Ви з думкою, що кожен мусить знайти свій шлях саморозвитку і професійного самовдосконалення?

27. Яка роль позитивної «Я-концепції» Студента в його професійному становленні? Які сильні почуття пов'язані з «Я-концепцією»? Які ускладнення в

професійному зростанні студента пов'язані з неадекватною самооцінкою?

28. Довести, що професійне становлення студента можна розглядати як зростання його особистості. Охарактеризувати показники професійної зрілості студента.

29. Які чинники становлення професійної спрямованості особистості студента?

30. Довести, що формування професійних здібностей має потрійну детермінацію: вроджені особливості нервової системи, вимоги діяльності, особистісні цінності.

31. Чи потрібен профвідбір абітурієнтів до навчання у ВНЗ певного профілю?

32. Розробити рекомендації наставнику групи стосовно шляхів оптимізації міжособистісних взаємин і згуртування студентського колективу (маючи на увазі Вашу групу).

33. Якими передумовами забезпечується успішне професійне самовизначення?

34. За якими основними стадіями відбувається професійне становлення особистості?

35. Розкрийте зміст професійних криз та їх зв'язок з віковими періодами.

36. Назвіть етапи професійного шляху за Сьюпером.

37. Назвіть етапи професійного шляху за Хейвіргхерстом.

38. Які основні стадії розвитку професіонала (за Є.О.Клімовим).

39. Які чинники ініціюють кризи професійного розвитку?

40. Що лежить в основі професійної готовності спеціаліста?

41. У чому полягає роль концепції спільної продуктивної діяльності викладача зі студентами у вирішенні проблеми якості знань?

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань

1. Підберіть конкретні приклади, що ілюструють виникнення бар'єрів взаєморозуміння у системах „учитель – учень”, „вчитель – вчитель”, „вчитель – батьки учня”. Проаналізуйте їх.
2. Охарактеризуйте процес спілкування вчителя з погляду комунікативних умінь, необхідних на кожному етапі спілкування (з обґрунтуванням власної думки).
3. Наведіть приклади застосування різних прийомів рефлексивного слухання у конкретних педагогічних ситуаціях.
4. Охарактеризуйте ситуації відповідності (невідповідності) вербальних і невербальних засобів передачі інформації у процесі спілкування. Змодельуйте відповідні приклади.
5. Доберіть з педагогічної літератури приклади використання різних стилів спілкування вчителя. Проаналізуйте чинники, що зумовили доцільність використання вжитих стилів спілкування в конкретних ситуаціях.
6. Наведіть приклади, коли в результаті нерозуміння та неправильного використання педагогом стилю спілкування виникали проблемні чи конфліктні ситуації.
7. Охарактеризуйте ритуали, що використовуються у навчальній взаємодії. Обґрунтуйте їх роль.

8. Проаналізуйте імідж відомого вам вчителя (викладача ВНЗ) в рамках складників цього іміджу, процесу його формування і сприйняття оточуючими.
9. Змодельуйте гіпотетичну ситуацію свого працевлаштування. Розробіть і обґрунтуйте елементи самореклами з погляду поставлених цілей.
10. Наведіть приклади помилок сприйняття у спілкуванні, використовуючи конкретні ситуації з особистого досвіду чи приклади з художніх творів. Проаналізуйте їх.
11. Напишіть твір „Мій ідеал сучасного педагога“.
12. Намалюйте портрет сучасного класного керівника – майстра педагогічної справи.
13. Проведіть самодіагностику особистісних якостей і скласти програму їх розвитку.
14. Особистість вчителя зазнає змін у процесі здійснення ним професійної діяльності. Визначте фактори, що обумовлюють ці зміни. Запропонуйте заходи, що попереджували б „професійне вигорання“.
15. Підготуйтеся до демонстрації педагогічної взаємодії в діалозі, тема якого задалегідь обирається і аналізується студентами.
16. Підготуйтеся до організації однієї з вправ на психологічне настроювання аудиторії на заняття.
17. Розробіть індивідуальну бесіду на запропоновану тему.
18. Підготуйтеся до виконання вправ на формування умінь знімати м'язове напруження, контроль та регуляція дихання.
19. Розгляньте запропоновану ілюстрацію, по пам'яті перекажіть, що на ній відбувається.
20. Послухайте і запам'ятайте звуки, які лунають за стінами аудиторії, класу. Перекажіть, що Ви почули за певний проміжок часу.
21. Виконайте напам'ять вправу з уявними предметами на добре Вам знайому життєву ситуацію.
22. „Якби Ви були відомим художником доби Відродження – Леонардо да Вінчі, то Ви б...”. Здійсніть виконання правильної лінії дії у запропонованих обставинах з використанням важелю „якби”.
23. Створіть сценарій акторського етюду на основі добре відомої Вам байки. Опишіть свій творчий задум сценічного втілення цього етюду.
24. Створіть невеликий сценічний етюд на тему „Вчитель в класі” з конфліктною ситуацією в умовах виправданого мовчання. Опишіть цей етюд дієсловами з чітким визначенням подій і вчинками персонажів. Виконайте роль вчителя, на основі свого власного сценарію етюду „Вчитель в класі”.
25. Здійсніть „Самопрезентацію”: зацікавте присутніх своєю особистістю, подайте себе як найкраще, зацікавте своєю майбутньою діяльністю.

4. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумкова оцінка по дисципліні виставляється за 100-бальною шкалою згідно „Положення про організацію освітнього процесу”. Завданнями поточного модульного контролю знань здобувачів є перевірка та оцінка:

- а) систематичності та активності роботи здобувача на аудиторних заняттях;
- б) виконання завдань, виданих для самостійного опрацювання;
- в) виконання модульних контрольних завдань;

г) розуміння та засвоєння матеріалу, набутих навичок та вмінь самостійно опрацьовувати матеріал, самостійно працювати з літературою та іншими джерелами, осмислювати та узагальнювати зміст теми та розділу, а також умінь усно чи письмово подавати матеріал у вигляді презентації, відповідей на запитання тощо.

Результати поточного контролю знань здобувачів вищої освіти входять як складові елементи до загальної (остаточної) оцінки знань здобувачів з певної дисципліни.

Оцінка рівня роботи студента на семінарських (практичних) заняттях здійснюється в межах 60 балів.

Студент допускається до екзамену, якщо за результатами роботи протягом семестру він отримав не **менше 36 балів**. Якщо за результатами оцінювання роботи студента на семінарських заняттях студент отримав менше 36 балів, він не допускається до екзамену. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає перелік завдань, що повинні бути виконані студентом для допуску до екзамену. У разі їх виконання студент допускається до екзамену з оцінкою роботи на семінарських заняттях 36 балів.

Результати екзамену оцінюються в діапазоні від 0 до 40 балів (включно). екзамену проводиться у вигляді письмової роботи, що містить завдання з розв'язання задач та аналізу ситуацій. Якщо студент за результатами підсумкового екзамену набрав менше 24 балів, він отримує незадовільну підсумкову оцінку, незалежно від його результатів за іншими складовими. Повторне складання екзамену після оцінки FX оцінюється 24 балами, якщо його складено та 0 балів, якщо не складено.

Розподіл балів за змістовими модулями, темами та формами діагностики

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Max балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Індивідуальне проектне завдання №1	10	Аспірант здатний самостійно здобувати і використовувати, в тому числі за допомогою інформаційних технологій, нові знання та вміння для виконання індивідуального завдання, презентувати його й проаналізувати отримані результати.
2	Модульна контрольна робота №1	15	Аспірант в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань,

			використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, може вільно висловлювати власні судження й презентувати власне розуміння питання. Правильно вирішив усі тестові завдання за темами змістового модуля №1
3.	Участь у дискусіях, дебатах, диспутах, участь в ігрових технологіях під час проведення занять з модулю 1	10	Аспірант активно бере участь у дискусіях, дебатах, диспутах, участь в ігрових технологіях під час проведення занять з модулю 1
4	Індивідуальне проектне завдання №2	10	Аспірант здатний самостійно здобувати і використовувати, в тому числі за допомогою інформаційних технологій, нові знання та вміння для виконання індивідуального завдання, презентувати його й проаналізувати отримані результати.
5	Модульна контрольна робота №2	15	Аспірант виконав завдання-кейс, що відповідає програмним результатам навчання за темами змістового модуля №2
6	Участь у дискусіях, дебатах, диспутах, участь в ігрових технологіях під час проведення занять з модулю 2	10	Аспірант активно бере участь у дискусіях, дебатах, диспутах, участь в ігрових технологіях під час проведення занять з модулю 2
5.	Індивідуальний дослідний проект	30	Аспірант виконав проект вчасно та презентував його
Всього		100	-

Критерії оцінки знань здобувачів під час виконання модульної контрольної роботи

Письмова модульна контрольна робота з елементами тестування (20 балів)	Критерії оцінки
13-15	Аспірант в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, може вільно висловлювати власні судження й презентувати власне розуміння питання. Правильно вирішив усі тестові завдання за темами змістового модуля.
10-12	Аспірант в цілому володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його презентує, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Проте, при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, не завжди може вільно висловлювати власні судження й сформулювати власне розуміння питання. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
7-9	Аспірант не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування)

	презентує його під час відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, має ускладнення щодо вільного висловлення власних суджень; правильно вирішив меншість тестових завдань.
1-6	Аспірант частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки, має значні ускладнення щодо вільного висловлення власних суджень; правильно вирішив окремі тестові завдання.

Критерії оцінки знань здобувачів під час виконання індивідуального завдання (проекту)

Індивідуальне завдання (проект) (10 балів)	Критерії оцінки
9-10	Аспірант самостійно здобув і використав, в тому числі за допомогою інформаційних технологій, нові знання та вміння для виконання актуального й професійно спрямованого індивідуального завдання, аргументовано презентує його, виявляючи комунікативну гнучкість під час обговорення, нестандартність мислення
6-8	Аспірант самостійно здобув і використав, в тому числі за допомогою інформаційних технологій, нові знання та вміння для виконання актуального й професійно спрямованого індивідуального завдання, проте під час презентації відчуває труднощі, не завжди виявляє комунікативну гнучкість під час обговорення, нестандартність мислення
4-7	Аспірант використав лише лекційний матеріал для виконання індивідуального завдання, поверхово (без аргументації та обґрунтування) презентує його; під час відповідей на запитання відчуває труднощі, допускаючи при цьому суттєві неточності, має ускладнення щодо вільного висловлення власних суджень
1-3	Аспірант використав лише лекційний матеріал для виконання індивідуального завдання, поверхово (без аргументації та обґрунтування) презентує його; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки, має значні ускладнення щодо вільного висловлення власних суджень

Відповідь на семінарському (практичному) занятті оцінюється за наступними критеріями: 5 балів – аспірант у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання. 2 бали – аспірант володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні. 1 бал – аспірант загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу

характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

За участь у *розв'язуванні ситуаційних задач* (кейсів) 3 бали нараховуються якщо аспірант:

- встановив характер проблеми та визначив стратегію її вирішення;
- робить аргументовані висновки;
- рецензує відповідь свого колеги із вказівкою на здобутки та недоліки.

(Рецензія повинна враховувати самостійність суджень, здатність аргументовано вести дискусію та відстоювати свою точку зору).

Тестовий контроль проводиться за підсумками вивчення розділу дисципліни та дає змогу визначити рівень теоретичних знань з курсу. Аспірант має право підтвердити, або підвищити свій рейтинговий показник, набраний в ході роботи на лекціях, семінарських та заняттях. Тестування проводиться в письмовому виді або з використанням комп'ютера. Кількість тестувань відповідає кількості розділів відведених на вивчення цього курсу. Тест вважається складеним, якщо виконано не менше 60% завдань.

Загальні критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю

Оцінка за національною (чотирибальною) шкалою	Шкала рейтингу Університету імені Альфреда Нобеля	Оцінка за шкалою ЄКТС	Характеристики представленої студентом відповіді
5 (відмінно)	90-100	A	Аспірант демонструє глибоке знання з дисципліни; критично оцінює концепції і теорії комунікації; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми організації інформаційного пошуку, самостійного відбору і якісної обробки наукової інформації та емпіричних даних; вміє обирати й реалізовувати (з елементами оригінальності й новизни) засоби комунікації залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі, створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами навчально-виховного процесу. За час навчання при проведенні практичних занять, виконанні індивідуальних / контрольних завдань виявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються.
4 (дуже добре)	82-89	B	Аспірант припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння основних понять навчальної дисципліни; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення комунікативних проблем навчання в ЗВО; вміє обирати й реалізовувати засоби комунікації залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі, створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами навчально-виховного

			процесу. За час навчання при проведенні практичних занять, виконанні індивідуальних / контрольних завдань виявив вміння самостійно вирішувати завдання, долучатись до дискусій, пояснювати прийняті рішення.
4 (добре)	75-81	C	Аспірант припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння основних понять навчальної дисципліни; відповідає на питання, але дає лише виклад базових аргументів і доказів, які пропонувані в лекціях і рекомендованих джерелах; є деякі незначні упущення і неточності, але без серйозних помилок під час створення умов конструктивної взаємодії з суб'єктами навчально-виховного процесу, обговоренні різноманітних питань; має незначні ускладнення у виборі й реалізації засобів комунікації залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі.
3 (задовільно)	67-74	D	Аспірант припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння основних понять навчальної дисципліни; відповідає на питання, які пропонувані лише в лекціях; є упущення і неточності під час оцінювання концепцій і теорій; має ускладнення у виборі й реалізації засобів комунікації залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі.
3 (достатньо)	60-66	E	Аспірант має значні ускладнення щодо розуміння основних понять навчальної дисципліни; є помилки у відповідях на питання, які розкрито в лекціях; допускає значну кількість грубих помилок під час обговорення різноманітних питань, які може усувати лише з допомогою викладача; має ускладнення у виборі й реалізації засобів комунікації залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі. Під час навчання лише інколи виявляв вміння самостійно вирішувати завдання, долучатись до дискусій, пояснювати прийняті рішення.
2 (незадовільно)	35-59	FX	Аспірант невірно визначає основні поняття навчальної дисципліни; може відтворити лише окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни аспірант виконав, проте працював пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими
2 (незадовільно)	1-34	F	Аспірант не здатний продемонструвати розуміння основних понять навчальної дисципліни; не демонструє будь-яких знань або розуміння основних питань дисципліни; не вміє обирати й реалізовувати технології навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі; демонструє фундаментальне нерозуміння предмета.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота (СР) здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни.

Зміст СР може складатися з таких видів роботи:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних тощо);
- виконання практичних завдань протягом семестру;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом;
- переклад іноземних текстів встановлених обсягів;
- підготовка до усіх видів контролю, в тому числі до модульних і комплексних контрольних робіт.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання мають за мету сформувати у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня із спеціальності 015 «Професійна освіта» навички підготовки та здійснення самостійних досліджень. Вони є важливим етапом підготовки дисертаційного дослідження. Темі індивідуальних завдань визначають викладачі, які ведуть семінарські заняття.

Виконується здобувачем під керівництвом викладача і полягає у виконанні індивідуальних завдань. Індивідуальні завдання (пошукові, дослідницькі, розрахункові, графічні, курсові проекти чи роботи тощо) видаються здобувачам в терміни, передбачені робочою навчальною програмою. Виконання індивідуальних завдань створює умови для самореалізації здобувачів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які вони одержують у процесі навчання, а також застосування знань на практиці.

Індивідуальна робота у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня під керівництвом викладача виконується, якщо у робочому навчальному плані спеціальності вона передбачена. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях.

До індивідуальних завдань відноситься: написання есе, виконання пошукових, дослідницьких, розрахункових, графічних робіт, аналіз практичних, проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференції тощо. Особливим видом індивідуальних завдань є виконання індивідуального проекту.

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищого закладу» є складовою частиною навчального курсу. Основною метою індивідуального завдання є поглиблення знань аспірантів із зазначеної дисципліни. У процесі виконання індивідуального завдання аспіранти готують, озвучують та обговорюють підготовлені доповіді за наведеними темами.

Ідеал викладача на сучасному етапі розвитку вищої школи.

Професійно особистісні характеристики викладача як суб'єкта педагогічної діяльності.

Природа педагогічної обдарованості.

Роль педагогічних здібностей у педагогічній майстерності.

Шляхи підвищення педагогічної майстерності викладача.

Психологічний контакт у процесі педагогічної взаємодії.

Психологічні особливості ораторського мистецтва.

Особливості вибору стилю викладання залежно від характеру педагогічної діяльності.

Стиль взаємин та педагогічний такт, їх вплив на вибір і реалізацією стратегії взаємодії.

Наукова ерудиція та ціннісні орієнтації як компоненти педагогічної культури педагога.

Техніка емоційного контакту в нестандартних ситуаціях лекції.

Психологічне налаштування студентів на діалог на початку лекції: досвід авторитарної і гуманістичної педагогіки.

Виконавська майстерність педагога на лекції. Мистецтво діалогізації монологу викладача на лекції.

Майстерність викладача в активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.

Майстерність комбінування репродуктивної і пошукової активності студентів на етапі актуалізації і перевірки знань.

Режисура початкового етапу лекції. Майстерність педагогічного запитання на лекції.

Техніка налаштування викладача на публічну творчу діяльність. Творче самопочуття викладача на лекції.

Майстерність викладача в забезпеченні ситуацій успіху студентів на лекції.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с. (**базовий підручник**).
2. Красильник Ю. С. Розвиток педагогічної майстерності викладача професійного навчального закладу: спецкурс / Ю. С. Красильник; НАПН України, Ун-т менедж. освіти, ЦППО. – К., 2016. – 52 с.

Допоміжна

1. Калюжный А.А. Психология формирования имиджа учителя / А.А. Калюжный. – М.: Владос, 2004. – 222 с.
2. Перельгина Е.Б. Психология имиджа. Учебное пособие для студентов / Е.Б.

Перельгіна. – М.: Аспект-Пресс, 2002. – 224 с.

3. Педагогічна комунікація: практикум для студентів / укладач О. М. Фенцик. – Мукачево: вид-во МДУ, 2019. – 162с.

4. Федорчук В.В Основи педагогічної майстерності. — Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. – 140 с.

Навчальне видання

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищого закладу»

Підписано до друку __. __. 201__ р. Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. _____

Оперативна поліграфія. Зам. № . Тираж прим.

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля.
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.